

Krepšinio šventė ir valdžiai bei giminei

Kęstutis SKERYŠ. Lietuvos krepšinio šimtmetį paminėjo Marijampolė. Čia nesudarytas miestui labiausiai nusipelnusių krepšinio asmenybių sąrašas, kokių respublikos mastu pasirūpino Lietuvos krepšinio federacija.

Užtat Marijampolės federacija pasirūpino apdovanojimais. Žinoma, tarp pagerbtųjų buvo meras. Galima spėti, kad jį federacijos prezidentas ir „Mantinga“ įmonių grupės savininkas Klemencas Agentas apdovanojo už poros šimtų tūkstančių eurų savivaldybės paramą savo sporto ir sveikatingumo klubui. Nors, jei ne iškilė proga, merui buvo galima išrašyti papeikimą už netesėtą rinkimų pažadą pastatyti 3 000 vietų krepšinio areną.

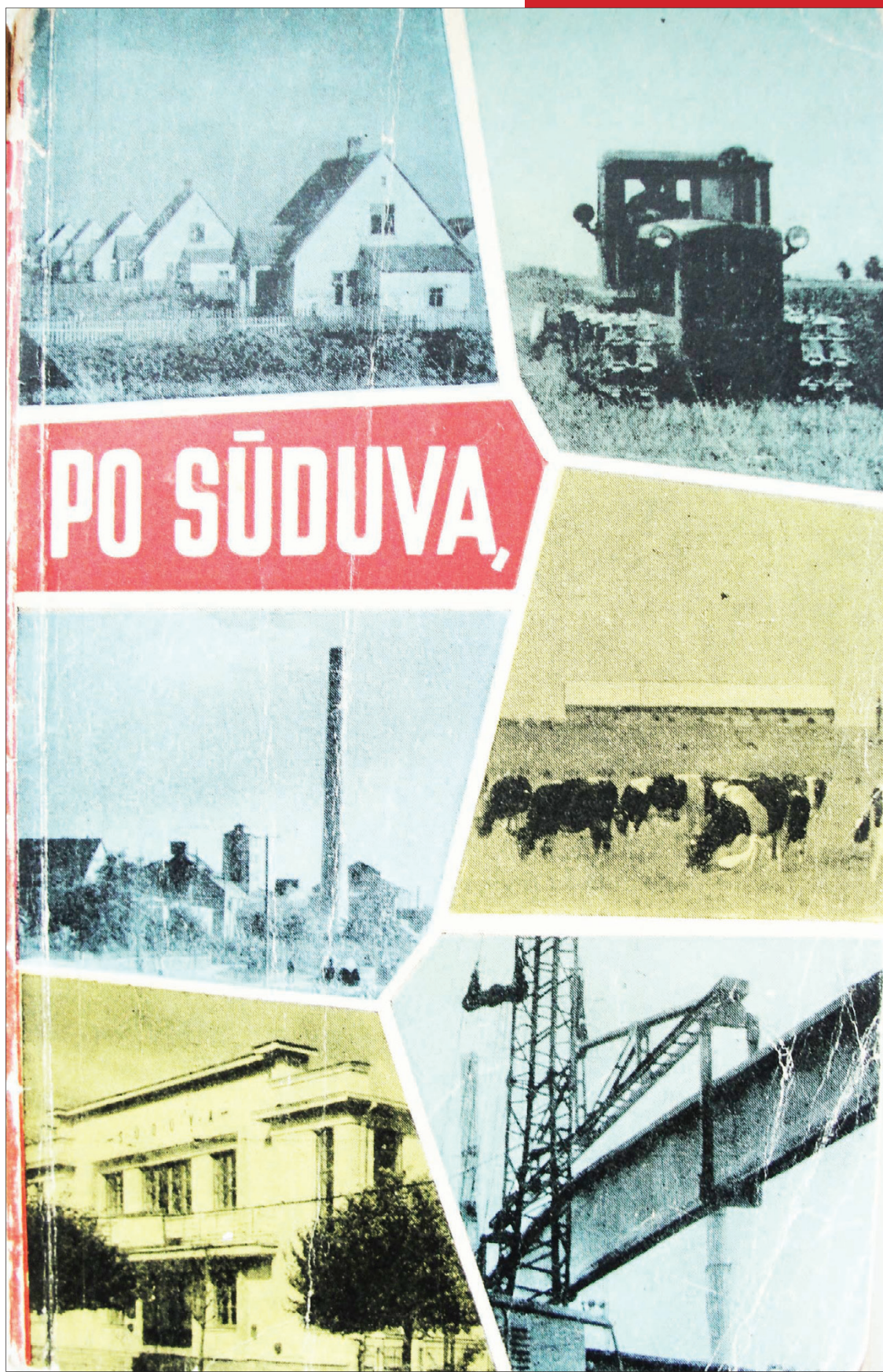
Apdovanojo K. Agentas ir savo sūnų. Matyt, kad šis per bandelių kepimą neapleisė krepšinio.

MIESTO LAIKRAŠTIS

Marijampolės bestseleris

NEMOKAMAS. Ir www.miesto.lt

2022 m. gegužės 12 d. Nr. 9 (1784)

PO SŪDUVA,

Virsmas pagal nemirtingas komunistų tradicijas

Arūnas KAPSEVIČIUS. Betyrinėdamas mūsų miesto sovietinio laikotarpio istoriją susidūriau su itin keistu reiškiniu - 1964 m. laikraštis „Naujasis kelias“ nusiuko nuo Suvalkijos vardo ir pradėjo propaguoti Sūduvą. Tarsi iš viršaus davus komandą viskas, kas dar prieš metus buvo suvalkietiška, staiga virsta sūduviška...

Šiaulių „Aušros“ muziejaus fondų saugotojas telšiškis Adolfas Nezabitauskas „Naujajame kelyje“ išspausdina straipsnį „Apie Kapsuko miesto senovę“, kuriame garbina sūduvių kraštą. Ten pat publikuotas ir J. Sideravičius straipsnių ciklas, pavadintas „1919-tieji Sūduvoje“, o paprastas kritinis rašinys apie upės taršą „Kur bėga Šešupė“ pradedamas sakiniu „Per Sūduvos kraštą žengia pavasaris /.../“ ir t. t. Remiantis laikraščiu, 1964-uosius galima buvo skelbti Sūduvos metais.

Tiesa, „judėjimas už sūduviškas šaknis ir dvasią“ prasidėjo kiek anksčiau. Vilniaus universiteto istorijos fakulteto studentė Ingė Lukšaitė (edukologės Meilės Lukšienės duktė) „Naujajame kelyje“ paskelbė kelis straipsnius bendru pavadinimu „Sūduva“, o 1962 m. pasirodė turistams skirta knygelė „Po Sūduvą“ (jos viršelį spausdiname). Šio leidinio autorių Arolfą Medonį humanitarinių mokslų daktaras Leonas Gudaitis straipsnyje apie sovietinę cenzūrą Lietuvoje apibūdina kaip politiškai patikimą, jaučiantį nustatytas cenzūros ribas, bet ne itin gabų Valstybinės politinės ir mokslinės literatūros leidyklos redaktorių. Kaip supratote, be cenzūros sutikimo, o tiksliau - vienintelės ir neklystančios partijos leidimo ir žinios, virsmas iš Suvalkijos į Sūduvą galimybių nebūtų turėjęs.

Kodėl komunistų partija priėmė tokį sprendimą? Mano nuomone, tai paaiškinama A. Medonio knygelės įvade: „Buržuazijai viešpataujant, daug buvo šnekama apie Suvalkiją - „Lietuvos aruodą“, apie „mūrinę Suvalkiją“ /.../ Derlingoje Sūduvos žemėje augantis derlius nešė gerovę ne tiems, kas tą derlių puoselėjo /.../ Tarybinės Sūduvos darbo žmonės sukūrė dosnioje gimtojo krašto žemelėje dešimtis klestinčių kolūkių /.../“.

Daugiau 3 psl.

Kodėl nepasinaudoti, kai nieko nekainuoja

Kazimieras ŽALTAUSKAS. Prie „Sūduvos“ gimnazijos įrengta erdvi automobilių stovėjimo aikštelė. Anot valdžios, ji skirta marijampoliečiams ir miesto svečiams, kurie iš toliau mašinomis atvyksta pasivaikščioti Pašešupio parke. Pagirtinas rūpestis atnaujinto parko lankytojais.

Kitas reikalas, kad nežinia, kiek tų lankytojų čia atvyksta ar atvyks, tačiau aišku, kad nemažą dalį aikštelės „okupuoja“ aplinkinių namų gyventojai, čia paliekantys automobilius nakčiai ar išieginėmis dienomis. Jie dėkingi valdžiai, kad nebereikia statyti mašinų Kokolos gatvėje, kiemuose ant šaligatvių ir žaliųjų vejų.

Džiaugiuosi dėl šių marijampoliečių ir kartu apgailėstauju, kad galimybė naudotis erdvia, sužymėta automobilių stovėjimo aikštele šalia namų jiems nieko nekainavo. Kitur žmonės už aikštelės įrengimą moka (tik tada savivaldybė prideda savo lėšų) - ir nemažus pinigus. Be to, kainuoja bei atima laiko sutvarkyti daugiabučio bendrijai priklausančio žemės sklypo dokumentus.

Žodžiu, pavyzdžiu Kokolos gatvės vairuotojams. Manau, kaip ir kiti marijampoliečiai, kurie negyvena šalia valdiškų ar prekybos centrų priklausančių automobilių stovėjimo aikštelių,

Valdiška aikštelė prie „Sūduvos“ gimnazijos, o šiai tvarkyti gyventojai turi skirti savo pinigų
K. Zaltausko ir redakcijos nuotraukos

Auditas – savivaldos įrankis spręsti problemas

Kovo pabaigoje pateiktos svarbiausių Marijampolės institucijų: savivaldybės Tarybos (mero), savivaldybės administracijos (direktoriatas) ir savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2021 metų veiklos ataskaitos. Visas jas patvirtino savivaldybės taryba.

„Miesto laikraštis“ kalbina Kontrolės ir audito tarnybai (toliau – Tarnyba) vadovaujantį savivaldybės kontrolierių Juozą VAIČIULĮ

- Kokie svarbiausi tikslai, kurių siekia Tarnyba?

- Jos specialistai prižiūri, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas, naudojamas savivaldybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas, naudojami kiti piniginiai ištekliai. Tarnybos paskirtis – padėti Savivaldybei tinkamai valdyti turtą, piniginius ir kitus išteklius. Tarnybos strateginis tikslas – siekti, kad savivaldybės turtas ir ištekliai būtų naudojami efektyviai, skaidriai ir teiktų kuo didesnę naudą savivaldybės gyventojams.

- Šiais metais patvirtinti nauji tarnybos nuostatai. Kodėl to prireikė?

- Ankstesni nuostatai patvirtinti dar 2009-aisiais metais. Nuo to laiko Seimas daugybę kartų keitė įstatymus, susijusius su mūsų veikla. Todėl, atsižvelgiant į pokyčius, šių metų sausio 31 d. posėdyje savivaldybės Taryba patvirtino naujus Tarnybos nuostatus.

Šis dokumentas reglamentuoja Tarnybos teisinę formą, savininką, jo teises, pareigas įgyvendinančią instituciją, priskiriamas funkcijas, savivaldybės kontrolieriaus priėmimą į pareigas ir atleidimą. Pagal naują įstatymą, Savivaldybės kontrolierius į pareigas priimamas 5-erių metų kadencijai ir yra atskaitingas savivaldybės Tarybai.

- Kokius darbus atlieka Jūsų vadovaujama institucija?

- Ji nagrinėja gyventojų prašymus, pranešimus, skundus ir pareiškimus dėl savivaldybės lėšų ir turto, patikėjimo teise valdomo turto naudojimo, valdymo ir disponavimo juo, teikia išvadas dėl tokio tyrimo rezultatų.

Savo veiklą Tarnyba organizuoja pagal planą, suderintą su savivaldybės tarybos Kontrolės komitetu ir patvirtintą Savivaldybės kontrolieriaus. Patvirtintas veiklos planas teikiamas Valstybės kontrolei, savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito tarnybai.

Tarnyba, kurios veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principais, vykdo plane numatytus auditus, kontrolės ir kitas veiklas, rengia ir teikia teisės aktais nustatytas ir savivaldybės Tarybos sprendimams priimti reikalingas išvadas. Teikdama audito ataskaitas ir rekomendacijas, Tarnyba siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei, padedant savivaldybei išmintingai valdyti jos finansus ir turtą.

Kiekvienais metais Tarnyba atlieka strateginį tyrimą, nustato rizikas, planuoja kitų metų veiklą. Finansinio (teisėtumo) audito tikslas – įvertinti, ar audituojamas subjektas tinkamai valdo jam patikėtus finansus bei turtą, vykdo vidaus kontrolę, ar savivaldybės turtas valdomas ir naudojamas teisėtai, įstatymų numatytiems tikslams. Veiklos auditas ne tik vertina, ar audituojamo subjekto

veikla atitinka taupumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principams, bet ir atskleidžia jo veiklos tobulinimo galimybes.

- Ką Tarnyba nuveikė praėjusiais metais?

- Atliko keturių biudžetinių įstaigų finansinius (teisėtumo) auditus, UAB „Marijampolės butų ūkis“ ribotos apimties finansinį ir veiklos auditą, VšĮ Marijampolės ligoninės veiklos auditą, VšĮ „Marijampolės telekinas“ ribotos apimties finansinį ir veiklos auditą. Be to, Tarnyba, kaip ir kiekvienais metais, atliko 2020 metų Marijampolės savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, kurį sudaro konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, bei savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo pasirinktose srityse vertinimo auditą.

Pernai atlikome 6 patikrinimus pagal Marijampolės savivaldybės tarybos Kontrolės komiteto pavedimus: Dėl socialinių paslaugų skyriaus vyriausiojo specialisto įdarbinimo savivaldybės administracijoje aplinkybių vertinimo; Dėl Marijampolės kultūros centro lėšų, skirtų darbo užmokesčiui, panaudojimo vertinimo; Dėl išorinės reklamos vertinimo; Dėl buvusio vyr. buhalterės skunde nurodytų aplinkybių vertinimo; Dėl paskyrimo į Marijampolės savivaldybės Viešosios tvarkos skyriaus vedėjo pareigas vertinimo; Dėl „Smalsučio“ pradinės mokyklos nustatytų aplinkybių vertinimo.

- Tarp audituojamų įstaigų nurodėte Marijampolės ligoninę, kurios dalininke, savivaldybės tarybos sprendimu, greta savivaldybės tampa valsstybė. Kokią situaciją konstatavote didžiausioje regiono gydymo įstaigoje?

- Ligoninei nuo 2020 m. lapkričio vadovauja Mantas Česna. Savivaldybės Tarybos sprendimu patvirtintas ligoninės maksimalus etatų skaičius 780, pernai buvo užimta 689,4 etato. Ligoninės etatų struktūroje 11,5 proc. etatų sudaro nemedicininis personalas: vadovybė, administracijos specialistai ir tarnautojai, kitas pagalbinis personalas ir ūkio skyriaus darbuotojai. Marijampolės ligoninės pajamos 2021 metais – 19 646 tūkst. eurų.

Valstybei tapus ligoninės dalininke, atsiranda galimybė pertvarkyti ligoninės skubios pagalbos sritį, reanimaciją. Artimiausiu metu tam bus skirta 3,4 ml. ES lėšų.

Savivaldybės Taryba ir ligoninės administracija, siekdamos pritraukti reikalingų specializacijų gydytojus dirbti ligoninėje, apmoka už rezidentų studijas. Iki 2017 metų pabaigos už 12 rezidentų buvo apmokėta 202 680,77 euro; 2018 metais už 10 rezidentų apmokėta 62 996,56 euro; 2019 metais už 4 rezidentus – 29 441,4 euro; 2020 metais už 5 rezidentus – 19 643,9 euro.

Per 2018-2020 metus už studijas sumokėta 112 081,86 euro, o iš viso už studijas sumokėta 314 762,62 euro. Ligoninėje dirba 8 gydytojai, kuriems buvo apmokėtos studijos, du studijų dar nebaigė, o keturi rezidentai sutartis nutraukė. Ligoninei du rezidentai už studijas sumokėtas įmokas grąžino (14 906 Eur), o du nutraukė sutartis pažadėję atidirbti du metus ir įmokų už studijas dar negrąžino.

Pateikėme rekomendacijas sugriežtinti rezidentų apmokėjimo sąlygas, kad nebūtų piktnaudžiaujama suteikta parama, o baigę studijas rezidentai dirbtų Marijampolės ligoninėje.

- Į ką dar atkreipėte ligoninės administracijos dėmesį?

- Audito metu nustatyta, kad ligoninė neturi patvirtintos strategijos, kurioje būtų numatyti ilgalaikiai veiklos tikslai, uždaviniai bei priemonės tiems tikslams įgyvendinti. Taip pat numatyti pasiektų rezultatų vertinimo rodikliai, kuriuos palyginus galima būtų išanalizuoti, ar ligoninė pasiekė išskeltus tikslus.

Išanalizavus ligoninės patvirtintą struktūrą bei padaliniuose patvirtintą etatų skaičių nustatėme, kad atskiruose padaliniuose jis skiriasi nuo 2 iki 4 kartų, tad darome išvadą, kad skyrių vadovams tenka skirtinga administravimo našta, dėl to struktūra neatspindi veiklos (darbo) pasidalijimo, neaiškūs valdymo (pavaldumo, koordinavimo) ryšiai. Taip pat neoptimaliai paskirstytos įstaigos vadovybei tenkančios koordinavimo veiklos ir kontrolės funkcijų apimtys. Darytina išvada, kad tokia struktūra neužtikrina vadovavimo kokybės, racionalaus materialinių išteklių naudojimo, veiklos skaidrumo ir efektyvumo.

Rekomendavome peržiūrėti ir atnaujinti skyrių nuostatus, darbuotojų pareiginius nuostatus (pareigybių aprašymus), nustatant jų atitikimą šiuo metu galiojantiems teisės aktams ir įstaigai reikalingoms darbuotojų funkcijoms. Iš viso pateikta 13 rekomendacijų. Apie jų įgyvendinimą su įstaigos vadovu bus kalbama birželio mėnesį.

- Kas Tarnybos akirytyje yra šiais metais?

- Žinoma, atliksime mano jau minėtą Marijampolės savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio vertinimo auditą už 2021-uosius metus, kuris apima savivaldybės administraciją, savivaldybės išdą, 49 biudžetines įstaigas ir 7 kontroliuojamas viešąsias įstaigas.

Audito procedūros atliekamos šiose savivaldybės biudžetinėse įstaigose: Petro Armino progimnazijoje, lopšelyje – darželyje „Šaltinėlis“, Meilės Lukšienės švietimo centre, Marijampolės priešgaisrinės apsaugos tarnyboje. Suplanuotas veiklos auditas Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejuje bei finansinis ir veiklos

J. Vaičiulis

auditas vaikų lopšelyje-darželyje „Šypsenėlė“ pagal Kontrolės komiteto siūlomą sritį.

- Kokia savivaldybės finansinė padėtis?

- Gera. Tas matoma iš vykdomų darbų. Pateiksiu keletą skaičių. Marijampolės savivaldybės bendras biudžeto 2021 metų patikslintas pajamų planas – 72 428,7 tūkst. eurų, įvykdymas – 75 276,3 tūkst. eurų arba 103,5 proc. metinio plano. Pajamų planas viršytas 2 847,6 tūkst. eurų. Svarbiausias pajamų šaltinis – gyventojų pajamų mokestis. 2021 m. jo dalis pajamose sudarė 49,0 proc. Šio mokesčio surinkimas viršytas 7,5 proc.

2021 metų patikslintas išlaidų planas – 72 428,7 tūkst. eurų, įvykdymas – 71 533,6 tūkst. eurų arba 98,8 proc. metinio plano.

Savivaldybės biudžeto išlaidos yra skirstomos į 11 programų: Sveikatos apsauga, Socialinių paslaugų ir kitos paramos teikimas, Švietimo ir ugdymo proceso kokybės užtikrinimas, Turizmo, sporto bei jaunimo iniciatyvų plėtojimas, Kultūros veikla ir plėtra, Valdymo kokybės tobulinimas ir pagrindinių funkcijų vykdymas, Valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų vykdymas, Investicijų į savivaldybės ūkį ir verslo skatinimas, Žemės ūkio ir kaimo plėtra, Infrastruktūros objektų priežiūra ir plėtra, Aplinkos apsauga. Daugiausia biudžeto lėšų skirta Švietimo ir ugdymo proceso kokybės užtikrinimo programai – 44,6 proc.

2021 metais Tarnyba parengė ir pateikė savivaldybės Tarybai sprendimams priimti reikalingas išvadas. Vieną dėl Savivaldybės administracijos skolinimosi galimybių imant 1 287,0 tūkst. eurų dydžio ilgalaikę paskolą investicijų projektams, patvirtintiems Marijampolės savivaldybės strateginiame plane, finansuoti. Kita išvada - dėl garantijos suteikimo, kad Marijampolės savivaldybė gali suteikti UAB „Sūduvos vandens“ 700,00 tūkst. eurų garantiją už imamą ilgalaikę paskolą 7 metų laikotarpiui investiciniais

projektams, remonto darbams įgyvendinti ir geriamo vandens kokybei gerinti.

Visais atvejais, įvertinus Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo, Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, Savivaldybių skolinimosi taisyklių nuostatas, reglamentuojančias savivaldybių skolinimosi limitus ir tvarką, bei planuojamą imti paskolų dydį ir paskirtį, buvo nustatyta, kad skolinimo limitai nebus viršyti.

2022 metų patvirtintas biudžeto pajamų planas yra 76 083 tūkst. eurų.

2022 m. sausio 1 d. savivaldybės skoliniai įsipareigojimai siekė 6 904,4 tūkst. eurų, t. y. vienam savivaldybės gyventojui tenka 129 eurai savivaldybės skolos. Savivaldybė už turimus įsipareigojimus komerciniams bankams moka nuo 0,69 proc. iki 1,54 proc. metinių palūkanų. 2021 metais savivaldybė už suteiktas paskolas sumokėjo 93,8 tūkst. eurų palūkanų.

- Po kiekvieno audito Tarnyba teikia rekomendacijas. Ar visos jos įgyvendinamos?

- Rekomendacijos – tai Tarnybos įrankis viešojo sektoriaus problemų sprendimui inicijuoti. Auditų metu rekomenduojame, ką reikėtų keisti, kad netinkamos veiklos atvejai viešajame sektoriuje būtų ištaisyti ir nepasikartotų. Kuriant teigiamą poveikį savivaldybėje ir audituojamuose subjektuose įgyvendinta 78,8 proc. planuotų tais metais įgyvendinti rekomendacijų.

Atlikus praeitų metų auditus pateiktos 52 rekomendacijos. Iki 2021 m. gruodžio 31 d. įgyvendinta 41 rekomendacija, neįgyvendinta 11 rekomendacijų, nes sibaigęs įgyvendinimo terminas.

Visos auditų ataskaitos skelbiamos Marijampolės savivaldybės svetainėje www.marijampole.lt/kontroles-ir-audito-tarnyba/isvados-ir-ataskaitos.

Klausinėjo Vytautas ŽEMAITIS

Virsmas pagal nemirtingas komunistų tradicijas

Atkelta iš 1 p.

Tai kas, anot istoriko Alfredo Bumblauskio, yra apibrėžtina kaip istorinė Suvalkija su Napoleono kodeksu, jaunąja Lietuva, Seinų kunigų seminarija, Vasario 16-ąja, kariais kūrėjais savanoriais, pagaliau su Marijampolės vardu, nebetiko komunistų kuriamam rojui žemėje. Prie viso to pridėjime reikšmingą aplinkybę, kad sūduvių piliakalnių tyrinėjimą Užnemunėje finansavo lenkai, ir šimto šešiasdešimties metų garbinga lietuviška Suvalkijos istorija nustumiama į užmarštį. Vietoje jos atsiranda prūsų genties sūduvių, gyvenusių čia prieš septynis šimtus metų, istorija, persipynusi su kolūkietiška bei sovietine kultūrine prieraša.

Beje, po kelerių metų vėl grįžtama prie Suvalkijos, o sūduviai prisimenami tik kaip gentis, kovojusi su kryžiuočiais (suprask, vokiečiais) ir jų sunaikinta, arba gentis, kurios žemėse mes dabar gyvename.

Istorija linkusi kartotis. Šiomet (Seimui nusprendus) minime Sūduvos metus, o „patriotai“, lyg pasamdyti, senuoju metodu - iš viršaus stumia Sūduvos krašto pavadinimą, nes, jų nuomone, Suvalkija yra lenkiška ir dar Rusijos caro primesta.

Bėda ta, kad Sūduvos lobistai nesidomi faktais, jie linkę gyventi savo sukurtame istoriniame burbule.

Tuo tarpu išlikę istoriniai dokumentai liudija lietuviškos Užnemunės (ne Sūduvos ir ne Suvalkijos!) gyventojus dar XIX a. pradžioje siekus, kad vaivadijos, o vėliau

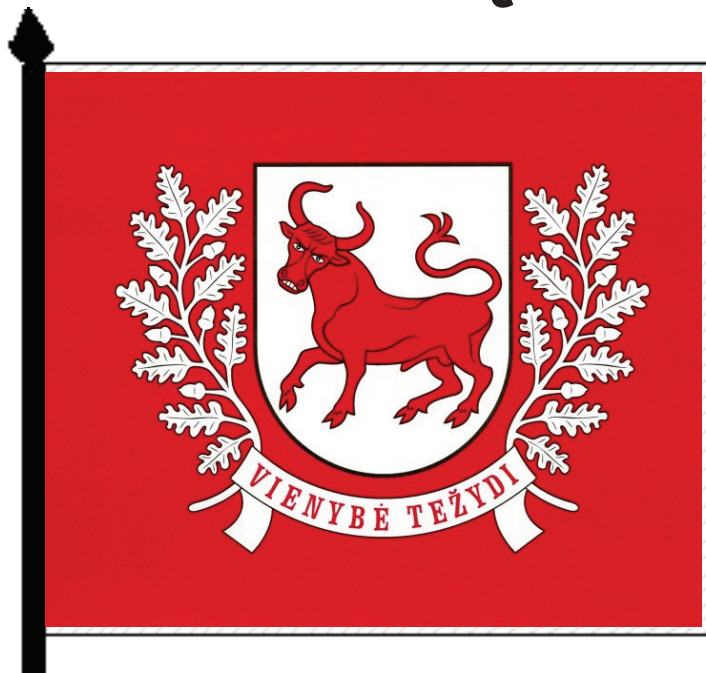
gubernijos centras būtų lietuviškoje dalyje. Taip „atsikratyta“ buvusių administracinių centrų Lomžos ir Augustavo. Garbingas lietuvis generolas Pacas savo laiškais ir įtaka pasiekė, kad caras Suvalkų miestą paskelbtų Užnemunės centru.

Suvalkų pavadinimas netgi lietuviškesnis nei Marijampolė (Marijonų miestas), nes kilęs nuo žodžio *susivilkti*: suvažiuoti, sueiti į vieną vietą. Tiesa, dabar jis mums atrodo netinkamas, pavyzdžiui, nebesakome, kad susivilkome į koncertą ar konferenciją, bet, pavyzdžiui, žemaičiai iki šiol kartu su žodžiu valgyti naudoja esti, kuris daugeliui mūsų atrodo naudotinas tik paniekinamąja prasme.

Suvalkijos vardas pagrindžia ir kitą istorinį įvykį, kai čia šimtus metų augusias girias apgyvendino gudai, lenkai, lietuviai, žydai ir mozūrai. Jie kūrė versloves, kaimus, o vėliau ir miestus. Laimė, kad didieji lietuviai Jonas Basanavičius, Vincas Kudirka, Petras Kriaučiūnas, Kazys Grinius ir Jonas Jablonskis buvo platesnio mąstymo ir visų pirma jautėsi lietuviais, o ne prūsais, sūduviais ar suvalkiečiais. Priešingu atveju vargu ar šiandien turėtume Lietuvą.

O dabar dėmesio: Etninės kultūros globos tarybos Regionų kultūros politikos grupė pritarė Sūduvos regiono tarybos siūlymui Užnemunę vadinti tik Sūduva. Kas iš skaitytojų galėtų įvardinti bent du Sūduvos regiono tarybos narius?

Situacija tolygi buvusiai 1964 metais, kai sprendimas dėl Užnemunės virsmo Sūduva

Sūduvos vėliava. Herbas toks, kaip 18-ojo amžiaus pabaigoje Lenkiją ir Lietuvą valdžiusio S. A. Poniatovskio

priimtas Vilniuje. Ir niekam nesvarbu, kad regione yra bent šeši krašto muziejai su specialistais, kultūros įstaigos, turinčios etnografų, yra bibliotekos, bendruomenės ir visa gausi Užnemunės bendruomenė. Jokių diskusijų, jokių apklausų, jokių konferencijų ar susitikimų su gyventojais. Komunistų tradicijos nemiršta!

Ir visai pabaigai. Neseniai patvirtinta regiono vėliava, bet nepagalvota, kad bėgant nuo lenkų vėl patekta į jų glėbį. Raudonas jautis baltame fone buvo paskutinio Abiejų Tautų Respublikos karaliaus Stanislovo

Augusto Poniatovskio herbas...

Kas galėtų paaiškinti, ką Suvalkijos (Sūduvos) gyventojams duoda tai, kad mūsų eros II amžiuje Klaudijus Ptolomėjus savo „Geografijoje“ II m. e. paminėjo sūduvius. Ar mes dėl to aukštesni, gražesni, protingesni? Manau, tai tiesiog plikbajoriškas pasipūtimas ir tiek. Štai italai paveldėjo Romos imperijos palikimą, bet didžiuojasi tuo, ką sukūrė Džuzepė Garibaldis (jis suvienijo Italiją -red. pastaba) ir vadina save italais, o ne romėnais.

Sportas

Rinaldas ČESNAITIS, „Tauro“ klubo vyriausiasis treneris. Santa Susanoje (Ispanija) Europos kultūrizmo ir fitneso čempionais tapo šių eilučių autoriaus auklėtiniai Andrius Talačka ir Julita Ciūnytė (porų kategorija) bei Rokas Čiapas, nugalėjęs absoliučioje naujokų kultūrizmo kategorijoje. A. Talačka taip pat buvo antras kultūrizmo kategorijoje (40-44 m. amžiaus grupė) ir trečias toje pačioje kategorijoje iki 100 kg.

Varžybose dalyvavo per 1 000 sportininkų iš 45 šalių.

Sporto centro informacija. Palangoje kūjo metimo Lietuvos čempionais tapo Tomas Vasiliauskas, nusiviedęs įrankį 67,60 m (Europos rekordas 86,74 m) ir Mairita Pajedaitė – 45,15 m (82,29 m), pirmavusi ir jaunimo grupėje.

Antra buvo Raminta Lepšytė.

Tokią pat vietą jaunimo grupėje užėmė Liutauras Giniotis. Visus treniruoja Arvydas Šedys

Prienuose Lietuvos jaunimo iki 21-erių metų dziudo pirmenybių sidabro medalį pelnė Irmos Gasperavičienės auklėtinis Arnas Luščikas (svorio kategorija iki 100 kg).

EUROPOS MUZIEJŲ NAKTIS
MARIJAMPOLĖJE

2022 M.
GEGUŽĖS 14 D.

Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejuje (Vytauto g. 29) 18.00 val. Tautodailininkų sąjungos nario Zenono Skinkio parodos „Liepos monologai“ atidarymas.

Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejuje (Vytauto g. 29) 19.00 val. Edukacinis renginys „Surask Laisvės kovų eksponatą“.

Registracija tel. 8 343 50754, arba el. paštu: markrmuziejus@gmail.com

Lietuvos Prezidento K. Griniaus memorialiniame muziejuje (Bažnyčios g. 23) 19.00 val. „Komedijos Amerika pirtyje repetacijos Grinių namuose“.

Registracija tel. 8 343 91362, el. paštu: grinmuziejus@gmail.com.

Bulotų namuose (Vaičiūčio g. 16) 20.00 val. – 24.00 val. Pasinerkite į užburiantį metų ratą V. Mykolaičio-Putino eilėraščių cikle „Mano mėnesiai“.

Naktinė kime iki pat vidurnakčio ir **Kauno regioninio valstybės archyvo Marijampolės filiale** (P. Butlerienės g. 9)

Ministerija kviečia švęsti kartu su Sūduvos kraštu

Sūduvos kraštas šiomet švenčia prijungimo prie Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės 600 metų sukaktį. **Gegužės 21 d.** Vilniuje įvyks Sūduvos metams paminėti skirtas renginys, kurį organizuoja Žemės ūkio ministerija kartu su Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Šakių rajono, Vilkaviškio rajono, Prienų rajono ir Kauno rajono savivaldybėmis.

2022-iejį paskelbti Sūduvos metais Seimo nutarimu. Šie atmintini metai paskelbti pažymint tai, kad 1422 m. pasirašius Melno taikos sutartį, Sūduvos kraštas visam laikui buvo prijungtas prie Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės. Skelbiant Sūduvos metus taip pat įvertinta Sūduvos reikšmė Lietuvos valstybės istorijoje, šio krašto įtaka lietuvių kalbos, kultūros bei tapatybės formavimosi procesams, knygnešystei, Lietuvos tautiniam atgimimui ir valstybingumo atkūrimui 1918 metais.

Žemės ūkio ministerijos organizuojamame renginyje koncertuos Sūduvos krašto liaudiškos ir šiuolaikinės muzikos ansambliai bei šokių kolektyvai, šurmuliuos šio krašto tautinio paveldo gaminių mugė, ausime Sūduvos metams paminėti skirtą juostą.

Šventė Žemės ūkio ministerijos kieme (J. Lelevelio g. 6)
prasidės gegužės 21 d. 10 val. ir tęsis iki 17 val.

ATVYKITE IR ŠVĘSKIME KARTU SU SŪDUVOS KRAŠTU!
Šventinė muzikinė programa:

- 10-11 val. - Kauno rajono savivaldybės muzikiniai kolektyvai.
- 11-12 val. - Prienų rajono savivaldybės muzikiniai kolektyvai.
- 12-13 val. - Šakių rajono savivaldybės muzikiniai kolektyvai.
- 13-14 val. - Marijampolės savivaldybės muzikiniai kolektyvai.
- 14-15 val. - Kalvarijos savivaldybės muzikiniai kolektyvai.
- 15-16 val. - Vilkaviškio rajono savivaldybės muzikiniai kolektyvai.
- 16-17 val. - Kazlų Rūdos savivaldybės muzikiniai kolektyvai.

**SŪDUVOS
METAI
2022**

Marijampolės savivaldybės administracijos darbuotojų algos – vienos mažiausių palyginus su kitomis Lietuvos savivaldybėmis

Kęstutis TRAŠKEVIČIUS
Marijampolės savivaldybės tarybos
TS – LKD frakcijos narys,
Kontrolės komiteto pirmininkas

„Miesto laikraščio“ 2022 m. sausio 27 d. numeryje buvo publikuotas Vytauto Žemaičio straipsnis „Anoniminis laiškas, kuriame daug tiesos“. Rašyta apie savivaldybės tarybos narius pasiekusį savivaldybės administracijos darbuotojų skundą dėl neteisingo jų vertinimo ir mažų atlyginimų. Rašinyje taip pat pateikta savivaldybės administracijos darbuotojų profsąjungos pirmininko Dariaus Ciničiaus nuomonė, kad skunde yra nemažai tiesos.

Kontrolės komiteto pavedimu minėto skundo aplinkybes analizavo savivaldybės Kontrolės ir

audito tarnyba, savo išvadas Kontrolės komiteto nariams pristatė baltą mėnesio pabaigoje. Be daugelio faktų buvo nustatyta, kad šiais metais, vertinant 2021 metų veiklą, „labai gerai“ įvertintų darbuotojų dalis, lyginant su 2020 metų veiklos vertinimo rezultatais, sumažėjo (valstybės tarnautojų kategorijoje ji mažėjo net ketvirtadaliu), ir kad yra darbuotojų, kurie nevertinami „labai gerai“ net du ar tris metus iš eilės.

Taip pat nustatyta, kad savivaldybės administracijos darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, atlyginimų koeficientai yra gerokai mažesni negu Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatyme numatyti koeficientų intervalų vidurkiai. Todėl kai kurie iš jų tikrai uždirba tik 500-600 eurų „į rankas“. Be to, savivaldybės administracijoje vos septynių iš 20 skyrių vedėjų pareiginės algos koeficientai siekia arba šiek tiek viršija Valstybės tarnybos įstatyme nustatyto koeficiento intervalo vidurkį, t. y. kitų vedėjų algų koeficientai yra mažesni už minėtą vidurkį.

Viešai prieinami portalo rekvizitai.vz.lt duomenys apie Lietu-

vos savivaldybių administracijų darbuotojų vidutinių atlyginimų statistiką už 2022 m. kovo mėnesį rodo, kad 9-os pagal gyventojų skaičių Marijampolės savivaldybės administracijos darbuotojų vidutinis atlyginimas (1 618,88 Eur), neatskaičius mokesčių, yra tik 38-oje vietoje pagal dydį. Pirmauja, kaip ir dera, daugiausia gyventojų ir atitinkamai didžiausius biudžetus turinčių Vilniaus (3 209,18 Eur) ir Kauno (2 697,47 Eur) miestų savivaldybių administracijos.

Net „nykštukinių“ Neringos, Pagėgių ir Rietavo savivaldybių administracijose vidutiniai atlyginimai kovo mėnesį buvo didesni negu Marijampolėje. Taigi galima teigti, kad sausio mėnesį savivaldybės tarybos narius pasiekusiam anoniminiame savivaldybės administracijos darbuotojų skunde išdėstyti faktai didžiąja dalimi pasitvirtino.

Daugelį turbūt galėtų džiuginti tai, kad mūsų savivaldybės vadovai geba taupiai administruoti, mokėdami savivaldybės administracijos darbuotojams menkus atlyginimus. Tačiau šį džiaugsmą temdo kylančios problemos, susijusios su didele darbuotojų kaita ir dau-

giatūkstantinėmis išlaidomis išieitinėms kompensacijoms. Štai per pastaruosius 2 metus savivaldybės administracijoje pasikeitė net 6 skyrių vedėjai, ją paliko nemažai kitų kvalifikuotų darbuotojų, o pritraukti naujų dėl siūlomų mažų algų sekasi sunkiai, dalis skelbiamų konkursų net neįvyksta.

Jei atlyginimai būtų didesni, situacija stabilizuotųsi, sumažėtų išlaidos išieitinėms, o viešosios paslaugos, teikiamos patyrusio ir kvalifikuoto personalo, būtų kokybiškesnės.

Kontrolės komiteto posėdžio metu savivaldybės meras, išgiręs Kontrolės ir audito tarnybos išvadas, sunkiai tvardė emocijas ir nenorėjo pripažinti akivaizdžių faktų. Kalbama, kad savivaldybės vadovai neretai emocijas lieja ir bendraudami su savivaldybės administracijos darbuotojais, todėl kai kurie jų palieka darbą administracijoje ne tik dėl mažų atlyginimų, bet ir dėl netinkamo psichologinio klimato, mobingo apraiškų.

Iš kitos pusės stebina tai, jog Marijampolės savivaldybę ne vieną dešimtmetį valdantys socialdemokratai atlyginimus savivaldybės administracijos darbuotojams

nustato vadovaudamiesi su socialdemokratija mažai ką bendro turinčiais principais. Per kiekvieną rinkimų kampaniją transliuojama, kad jų partijai svarbiausia yra žmogus. Tačiau panašu, kad Marijampolės socialdemokratai šias deklaracijas po rinkimų padeda į stalčių ir, kaip kokie verslininkai oligarchai, stengiasi sunkti iš savivaldybės administracijos darbuotojų kuo didesnę naudą už kuo mažesnius pinigus.

Apibendrinant galima pasakyti, kad nėra teisinga, jog tarp 60-ies Lietuvos savivaldybių 9-oje vietoje pagal gyventojų skaičių ir panašioje vietoje pagal savivaldybės biudžeto dydį esančios Marijampolės savivaldybės administracijos darbuotojų vidutinis atlyginimas yra vienas mažiausių tarp visų šalies savivaldybių administracijų. Šių metų kovo mėnesio duomenimis, mūsų savivaldybė patenka tarp 13-os Lietuvos savivaldybių, kurios moka mažiausias algas savo administracijos darbuotojams. Ir kas galėtų paneigti, kad toks taupymas darbuotojų sąskaita nėra daromas dėl siekio sukaupti lėšų būsimos sporto arenos statybai arba kitiems infrastruktūriniais projektams, kuriais taip mėgsta girtis socialdemokratai?

Pagrindinės netekčių priežastys praėjusiais metais

Rūta USTINAVIČIENĖ, Higienos institutas. Išankstiniais duomenimis, pernai Lietuvoje mirė 47 746 žmonės (22,9 tūkst. vyrų ir 24,9 tūkst. moterų), t. y. 4 199 asmenimis daugiau negu 2020 metais. COVID-19 liga pateko į pagrindinių trijų mirties priežasčių trejetuką – nusinešė daugiausia gyvybių po kraujotakos sistemos ligų ir piktybinių navikų.

Statistika

22,3 proc. mirusių asmenų buvo jaunesni nei 65 m., 46,8 proc.) mirė 65–84 metų, 30,9 proc. – 85 m. ir vyresni.

Kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai, COVID-19 liga, išorinės mirties priežastys ir virškinimo sistemos ligos sudarė 88,8 proc. visų mirties priežasčių. Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė 48,2 proc. visų mirusiųjų, nuo piktybinių navikų – 16,2 proc., nuo COVID-19 ligos – 14,7 proc. (2020 m. COVID-19 sudarė 5,2 proc. visų mirties priežasčių), nuo išorinių mirties priežasčių – 5,1 proc., o nuo virškinimo sistemos ligų – 4,6 proc. visų mirusiųjų.

Vyrai

Dažniausios jų mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos (42,7 proc.), piktybiniai navikai (18,6 proc.), COVID-19 liga (14,3 proc.), išorinės mirties priežastys (7,5 proc.) ir virškinimo sistemos ligos (5,2 proc.).

Tarp kraujotakos sistemos ligų (9 764 mirčių) vyravo išeminės širdies ligos (62,1 proc. visų vyrų mirčių nuo kraujotakos sistemos ligų) ir smegenų kraujagyslių ligos (19,8 proc.).

Nuo piktybinių navikų mirė 4 266 vyrai. Trachėjos, bronchų ir plaučių piktybiniai navikai sudarė 19,7 proc., priešinės liaukos – 12,3 proc., skrandžio – 8,3 proc. mirusiųjų nuo piktybinių navikų vyrų mirties priežasčių.

Nuo COVID-19 ligos mirė 3 285 vyrai (2,8 karto daugiau nei 2020 m.). 24,4 proc. mirusiųjų nuo šios ligos amžius nesiekė 65 m., 75,6 proc. – vyresni nei 65 m.

60,8 proc. - 1 708 dėl išorinių mirties priežasčių mirusių vyrų mirė dėl nelaimingų atsitikimų (transporto įvykiai, nukritus, paskendus, sušalus, atsitiktiniai apsinuodijimai), 25,7 proc. – dėl savižudybių, 69,6 proc. mirusiųjų amžius – iki 65 m.

Nuo virškinimo sistemos ligų mirė 1 191 vyras (23,2 proc. – nuo kepenų cirozės ir fibrozės, 20,2 proc. – nuo alkoholinės kepenų ligos).

Moterys

Dažniausios moterų mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos (53,4 proc.), piktybiniai navikai (14,0 proc.), COVID-19 liga (15,0 proc.), virškinimo sistemos ligos (4,0 proc.) ir išorinės mirties priežastys (2,9 proc.).

Tarp kraujotakos sistemos ligų (1 3273 mirtys) vyravo išeminės širdies ligos (59,6 proc. visų moterų mirčių nuo kraujotakos sistemos ligų), smegenų kraujagyslių ligos (24,8 proc.) ir hipertenzinės ligos (9,8 proc.).

Dažniausia mirties priežastis tarp 3 483 nuo piktybinių navikų mirusių moterų – krūtys (15,4 proc.), storosios žarnos (7,8 proc.), kasos (7,4 proc.) bei

„Tele2“ pasiūlymas senjoram – pratęsus sutartį dabar, už planą nereikės mokėti net 4 mėn.

Mobiliojo ryšio operatorius „Tele2“ vasarai paruošė išskirtinį pasiūlymą senjoram. Visi pensinio amžiaus asmenys, pratęšę savo plano sutartį gegužės 2-26 dienomis, net keturis mėnesius galės mėgautis nemokamomis ryšio paslaugomis – planas jiems nieko nekainuos.

Pasinaudoti šiuo pasiūlymu ir pratęsti sutartį galima:

- „MANO TELE2“ savitamos pasiūlymų skiltyje;
- Paskambinus nemokamu numeriu 117;
- Atvykus į artimiausią „Tele2“ saloną.

Pasiūlymas galioja senjoram, turintiems pensijos gavėjo pažymėjimą ir sudarius terminuotą 24 mėn. sutartį. Daugiau informacijos galima rasti: www.tele2.lt

trachėjos, bronchų ir plaučių (7,1 proc.) piktybinių navikų.

Trečioje vietoje moterų mirties priežasčių struktūroje – COVID-19 liga. Nuo jos mirė 3 733 moterys. 13,7 proc. amžius nesiekė 65 m., 86,3 proc. – vyresnės nei 65 m.

Ketvirtoji pagrindinė moterų mirties priežastis – virškinimo sistemos ligos. Nuo jų mirusios 991 moters dažniausia mirties priežastis – kepenų cirozė ir fibrozė (20,4 proc.).

Dėl išorinių mirties priežasčių mirusių 716 moterų didžiausia dalis (69,8 proc.) mirė dėl nelaimingų atsitikimų, nusižudė 17,6 proc. mirė nesulaukusios 65 m.

Darbingas amžius

2021 m. mirė 10 510 darbingo amžiaus gyventojų (16–64 m.), iš kurių 70,5 proc. – vyrai, 29,5 proc. – moterys.

Didžioji dalis darbingo amžiaus vyrų mirė nuo išeminių širdies ligų

(17,1proc.), COVID-19 ligos (10,8 proc.) ir virškinimo organų piktybinių navikų (6,6 proc.).

Darbingo amžiaus moterų mirė 2,4 karto mažiau negu darbingo amžiaus vyrų. Nuo COVID-19 ligos mirė 16,5proc. 16–64 m. amžiaus moterų, nuo išeminių širdies ligų – 9,6 proc., nuo kepenų ligų – 9 proc.

Galutiniai 2021 m. mirties priežasčių duomenys bus paskelbti rugpjūčio mėnesį.

Belaukiant geresnių laikų galima prarasti daugiaprofilinę ligoninę

Gediminas AKELAITIS
Krikščionių sąjungos Marijampolės
regiono skyriaus pirmininkas

Kaip kenkti savo vadovaujama įstaigai, pademonstravo Marijampolės ligoninės direktorius Mantas Čėsna. Tarp medikų bendruomenės, pacientų organizacijų atstovų populiariame interneto portale www.lsveikata.lt jis pareiškė: „Mes tikrai nesvarstėme didinti medikams atlyginimų ir nežadame to daryti. Kiek ministerija skiria per įkainius, tiek ir paskirstome atlyginimams. O šiuo metu, kiek žinau, įkainių nepadidino (...)“

Tokie žodžiai tik atbaido nuo ligoninės specialistus, kurių mūsų gydymo įstaigai trūksta. Suprantama, lengviausia sėdėti sudėjus rankas ir laukti, kol susimylės ministerija, nors pagal jos ir šakos profesinės sąjungos kolektyvinę sutartį atlyginimai medikams turėjo didėti nuo šių metų sausio.

Jie ir padidėjo ligoninėse, kurių vadovai nelaukia malonės „iš aukščiau“. Jie optimizuoja gydymo įstaigų veiklą, taupo, nes didžiausia vertybe laiko darbuotojus, kurie

rūpinasi pacientais ir kuria pridėdamąją vertę.

Papildomų išteklių turi ir Marijampolės ligoninė, tačiau mažai kam rūpi, ar čia elgiamasi ūkiškai, racionaliai. Ačiū už paramą „Rotary“ klubui, tačiau kur ligoninės steigėja Marijampolės savivaldybė? Jos taryba nesiima jokių veiksmų, nors turėtų ieškoti biudžeto lėšų padėti į minusą dirbančiai gydymo įstaigai, kontroliuoti jos veiklą, nes akivaizdu, kad ligoninės administracijai trūksta kompetencijos įvairiose srityse.

Viena jų – bendravimas su Valstybine ligonių kasa, kuri skirsto lėšas. Ji tai daro savo nuožiūra, siekdama naudoti didmiesčių gydymo įstaigoms, todėl dažnai neatsižvelgia į regioninių ligoninių poreikius. Pavyzdžiui, skiria 2 milijonus eurų konsultacijoms Konsultacinėje poliklinikoje, o kelis kartus mažiau atseikėja skubiai ir būtinajai pagalbai, nors būtent pastarajai tenka pagrindinis krūvis.

Atskira tema – paslaugų įkainiai. Mūsų ligoninės administracija vengia atvirai pripažinti, kad jie, augant energetinių išteklių ir kitoms kainoms, neatitinka dabarties realijų, o tai neleidžia tinkamai dirbti ir konkuruoti su privačiu sektoriumi. Pavyzdžiui, toli ieškoti nereikia. Štai Ligoninių kasos įkainis traumatologo konsultacijai yra 22 eurai su centais. Privačioje įstaigoje už konsultaciją traumatologo, atvažiuojančio iš didmiesčio, reikia primokėti 50 eurų, jei pacientas turi šeimos gydytojo siuntimą. Jei neturi, priemoka sudaro 80 eurų.

Iš minėtų 22 eurų ligoninės gydytojui tenka vos 3 eurai, kita dalis skiriama sumokėti už elektrą, šildymą, valymą, administracijos išlaikymą ir t. t. Žinoma, privačioms įstaigoms tai irgi kainuoja, bet likusių pinigų užtenka mokėti specialistui padorų atlyginimą.

Tokia Ligoninių kasos politika alina regionuose dirbančius žmones, jiems sudaromos nepakeliamos darbo sąlygos, o dėl to mažėjant specialistų, atitinkamai mažinamas gydymo įstaigų finansavimas. Greitai galime sulaukti laiko, kai regionų ligoninėse, įskaitant Marijampolės daugiaprofilinę, bus teikiamos tik slaugos ir kitos minimalios sveikatos būklės palaikymo paslaugos, kai nereikalingas aktyvus gydymas.

Tokia situacija, matyt, tenkina ligoninės direktorių M. Čėsna. Anot minėto portalo www.lsveikata.lt, „Per artimiausius mėnesius atlyginimų kėlimo nenumatęs įstaigos vadovas džiaugiasi supratingu kolektyvu, kuris ramiai dirba laukdamas geresnių laikų.“

Džiaugiasi, nes direktorius nėra medikas, retai išeina iš savo kabineto, todėl nežino, kuo kvėpuoja darbuotojai, kodėl nepriimama naujų žmonių, kolektyvas sensta, didėja eilės pas specialistus ir t. t.

Viena iš galimybių atjauninti kolektyvą – įdarbinti gydytojus rezidentus, už kurių mokslą sumoka savivaldybė ir ligoninė. Tačiau rezidentai nenori likti Marijampolėje. Kodėl? Visų pirma, neatskleidžiamos rezidentų tapatybės, todėl galima tik spėti, kas stovi už jų nugarų. Tikėtina, kad finansuojami reikalingų, artimo rato, korupciniais ryšiais susietų žmonių vaikai, kurie, jau baigdami studijas, turi darbo vietą kitoje įstaigoje, kuri ji „išpirks“ – gražins savivaldybei ir/ar ligoninei už mokslus sumokėtus pinigus.

Užsienyje tokių dalykų nėra, tai griežtai kontroliuojama. Tačiau sumokėti už parengtą specialistą iki 40 tūkstančių eurų yra vieni niekai tiek vokiečių, tiek norvegų, švedų, airių ar anglų gydymo įstaigoms.

Todėl, kad ten specialistas yra gerbiamas, suprantamas ir laukiamas. Skirtingai nei Marijampolės ligoninėje, kurios „suprtingas kolektyvas ramiai dirba laukdamas geresnių laikų.“ Dirba ir „baudžiauninkai“ su diplomais, priklausantys gydytojų sąjungai, kitoms profsąjungoms, tačiau nė piršto nepajudinantys dėl jiems ir kitiems dirbantiems priklausančio atlyginimo padidinimo. O jei nekovoji dėl savęs, vargu ar padėsi pacientui.

Priežastis ta, kad dauguma „suprtingo kolektyvo“ narių yra garbaus amžiaus, lojalūs vadžiai, nes svarbiausias tokių „baudžiauninkų“ rūpestis – kaip nors sulaukti pensijos, nes jie daugiau niekur nereikalingi. Todėl net bijo kalbėti su Akelaičiu – juk jis ragina netylėti, reikalauti iš valdžios, kad ši vykdytų išpareigojimus. O tai gali nepatikti administracijai.

Kai manęs klausia, kodėl neslepiu savo nuomonės apie tai, kas vyksta Marijampolės ligoninėje, atsakau, kad atleistas nelikčiau „ant ledo“, nes esu geras specialistas, kaip ir kai kurie mano kolegos.

Kad tokių būtų kuo daugiau, ligoninės administracijai reikėtų rūpintis ne pavaldinių ištikimybę, o bendrauti su reikalą išmanančiais specialistais dėl ligoninės ateities, kalbėtis su perspektyviais medicinos studentais, kaip kad daro privačios įstaigos, galų gale, „perpirkti“ siauros specialybės gydytojus, sudaryti jiems sąlygas įsikurti Marijampolėje, kad čia įleistų šaknis.

Tas pats pasakytina apie polikliniką (Pirminės sveikatos priežiūros centrą), kurioje irgi trūksta specialistų, yra kitų problemų. Reikia suvienyti jėgas, bendradarbiauti, kad vadovai, kolektyvai suvoktų, ką daro, ko siekia, kokia ligoninės, poliklinikos, kitų savivaldybės medicinos įstaigų perspektyva.

Lūkesčiai dėl senatvės pensijos

Artūras BAKŠINSKAS, Lietuvos gyvybės draudimo įmonių asociacijos prezidentas. Beveik trečdalis gyventojų mano, kad senatvės pensija turėtų sudaryti 70-80 proc. jų dabartinių pajamų, kad, išėjus į pensiją, nereikėtų stipriai apriboti savo poreikių. Tai atitinka rekomenduojamą pajamų lygį senatvėje, tačiau specialistai įspėja, kad, papildomai nekaupiant, pasiekti tokį pajamų lygį išėjus į pensiją neįmanoma – „Sodros“ mokama senatvės pensija tokių lūkesčių patenkinti negalės. Gyventojų nuomonės apklausa

atskleidė, kad daugelio jų lūkesčiai dėl pensijų – pernelyg optimistiški. Penktadalis respondentų sakė, kad išėję į pensiją jaustųsi oriai, jei pensija siektų 100 proc. dabartinių pajamų. Dažniau tokios senatvės pensijos norėtų žemesnio išsimokslinimo ir rajono centrų bei kaimo vietovių gyventojai, kurių pajamos, tikėtina, yra nedidelės. 23 proc. apklaustųjų sakė, kad pensija turėtų siekti 80-90 proc. turėtų pajamų, o 27 proc. apklaustųjų pažymėjo, kad pensiją turėtų siekti 70-80 proc. turėtų pajamų,

kad senatvėje nereiktų iš esmės apriboti savo poreikių.

Tuo tarpu statistikos duomenys atskleidžia, kad senatvės pensija praėjusių metų pabaigoje sudarė vos 39 proc. vidutinio darbo užmokesčio „į rankas“. Vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija praėjusių metų paskutinį ketvirtį Lietuvoje buvo 412,9 Eur, o vidutinis atlyginimas „į rankas“ sudarė 1 058,6 Eur.

Gaunančiųjų mažas pajamas pensija nuo jų dabartinių pajamų smarkiai nesiskirs, todėl ir nusivilti jiems teks mažiau, tačiau uždirbantieji vidutinį ir didesnį atlyginimą gaus kur kas mažes-

nę senatvės pensiją, nei tikisi. Jau dabar su skurdo rizika susiduria daugiau nei trečdalis į pensiją išėjusių Lietuvos gyventojų, o po penkiolikos-dvidešimties metų prognozuojama demografinė duobė. Todėl, siekiant oresnės senatvės, būtina kiek įmanoma stengtis patiemis ir išnaudoti visas galimybes kaupti papildomai, juo labiau kad tai skatina daryti ir valstybė.

Kaupiant per gyvybės draudimą ir III pakopos pensijų fondus galima pasinaudoti gyventojų pajamų mokesčio lengvata ir susigrąžinti iki 300 Eur nuo per metus sumokėtų įmokų.

Kiek anksčiau, praėjusių metų rudenį, atliktos apklausos metu 63 proc. Lietuvos gyventojų, dažniau 36-55 metų respondentai, sakė neturintys lūkesčių, kad valstybė bus pajėgi mokėti deramą pensiją. Kai kurie vyresni žmonės stengiasi darbe rinkoje likti ilgiau, nei norėtų, nes baiminasi, kad senatvės pensijos pragyventi nepakaks. Tuomet apklausa atskleidė, kad Lietuvoje per dvejus metus pastebimai padaugėjo gyventojų, kurie investuoja į savo sveikatą ir išsilavinimą, nes ketina ir išėję į pensiją likti darbo rinkoje – prieš dvejus metus tokių buvo 4 proc., tuo tarpu šiemet jau 8 proc.

Jie buvo didelė mūsų miesto dalis

Juozas RAŠKAUSKAS. Knygą „Niekada nepalikę savo miesto“, pasakojančią marijampoliečių žydų istoriją, Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejuje pristatė jo muziejininkas Arūnas Kapševičius.

„Į leidinį sudėtas ne vienerius metus trukęs darbas. Teko perverti gausybę archyvinių bylų Lietuvos istorijos ir centriniam archyvuose bei Varšuvos senųjų aktų archyve, perskaityti ranka rašytus dokumentus lenkų, rusų ir lietuvių kalbomis. Dalis medžiagos buvo anglų kalba, tad teko sunkiai padirbėti, o jau tada viską sujungti į vieną istoriją nuo pradžios iki Holokausto,“ – pasakoja autorius.

Anot jo, iš tikrųjų knyga yra Marijampolės istorija, nes iki XIX amžiaus pabaigos dauguma miesto gyventojų buvo žydai. Jie aktyviai reikšėsi ir tarpukario Lietuvoje.

Knygą galima įsigyti Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejuje (Vytauto g. 29).

A. Kapševičius Marijampolės žydų istoriją rašė beveik 14 metų
Vytenio SKROBLO nuotrauka

PARDUODA

Parduodu naujus įvairius klausos aparatus (60 Eur) ir žvejybos tinklą (40 Eur). Tel. 8-678 66028.

ŠILTINAMIAI. Parduodu įvairaus dydžio šiltnamius. Nemokamas pristatymas. Suteikiu garantiją. Tel. 8-608 90070.

PARDUODA: tujas vakarines gyvatvorėms (karpomas, kolonines, „smaragd“), pušis, pocūges, riešutmedžius, lazdynus (raudonlapius) ir kitus dekoratyvinius augalus. Marijampolė. Tel. 8-610 98306.

PERKA

Brangiausiai Lietuvoje miškus (brandžius, jaunus, malkinius, iškirstus), žemes, sodybas. Tel. 8-676 41155.

Įmonė „UAB Vudlita“ perka malkas - ažuolo, klevo, skroblo, beržo (popiermedį), uosio. Atsiskaitymas iškart. Galime pasiimti savo transportu. Tel. +370 699 86646.

Perku vienkiemį su daugiau žemės, gali būti miške ar vaizdingoje vietoje prie ežero ar upės. Gerą variantą siūlyti tel. 8-611 01110.

Superkame visų markių automobilius. Gali būti nevažiuojantys. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8-675 80030.

BRANGIAI PERKA MIŠKĄ

Gali būti su bendraturčiais, neatidalinantis su skolomis, sutvarkome paveldėjimus ir kitus dokumentus.

DĖL PERKAMO MIŠKO
ATSAKYMAS PER 1 VAL.

864455355, 866066466

REIKALINGA

Raseinių rajone reikalingi darbuotojai: gyvulių ūkyje, mėsos ceche, kaulintojai, skerdikai moterys ir vyrai. Atlyginimas nuo 700 eu. Apgyvendiname, maitiname. Tel. 8-672 50316.

UAB „Telemarketing“
siūlo darbą

**PARDAVIMŲ TELEFONU
VADYBININKEI (-UI)**

Reikalavimai:

- sklandi lietuvių kalba;
- atkaklumas siekiant rezultato;
- noras mokytis ir užsidirbti.

PATIRTIS NEBŪTINA!

Telefonas pasiteirauti
8-611 27221.

PASLAUGOS

SIENŲ ŠILTINIMAS
į oro tarpus
Tel. 8 696 42 020

Šilumos siurblių oras/vanduo, oras/oras, kondicionieriai, saulės elektrinių pardavimas, montavimas, konsultacija, pogarantinis aptarnavimas. Tel. 8-600 23832.

Gyvatvorių karpymas, tujų žemimas,

MOKYMAI ŪKININKAMS

Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centras
P. Butlerienės g. 3, Marijampolė
2022 m. gegužės 26 d. nuo 12.15 val. (ketvirtadienis)

Nemokamas viešinimo renginys ūkininkams „Sulčių gėrimų gamyba išsaugant biologiškai vertingus komponentus“ Kauno kolegijai įgyvendinant projektą: „Sulčių gėrimų, išsaugančių biologiškai vertingus komponentus, gamybos ūkininkų ūkiuose skatinimas“ (trukmė 4 ak. val.).

Informacija ir registracija internete
<http://www.musuprojektai.lt/gerimai/> arba
tel. 8 700 40025.

VIDARA STOGAI IR FASADAI

- Plieninės stogų dangos
- Lietaus nuvedimo sistemos
- Skardos lankstinių gamyba

Pavasarinės
nuolaidos!

RUUKKI PARTNERIS

PROFESIONALUS STOGŲ IR FASADŲ CENTRAS
Stoties g.14, Marijampolė, tel.8-699-46959

ALGA

K O N C E R N A S

PARDUODA

- Likusius nuo gamybos įvairius metalus dar tinkamus naudoti gamyboje.
- Naudotus metalo apdirbimo įrengimus, stakles ir įrankius.

NUOMOJA

- Patalpas biurui, gamybai, sandėliavimui ar kitai veiklai Marijampolėje, Gamyklų g.
- Patalpas Marijampolės centre, senamiestyje komercinei ar kitai veiklai Gedimino g. 1, Marijampolė.

Daugiau informacijos www.turtas.alga.lt
arba telefonu 8 (686) 08077.

UAB „Ecoservice“ Marijampolės padalinys siūlo darbą:
PAGALBINIS DARBININKAS (-Ė)

Darbo pobūdis: Konteinerių pristūmimas ir prikabinimas prie specializuoto automobilio ir spec. mechanizmo.

Reikalavimai: darbštumas, atsakingumas, geras fizinis pasirengimas.

Atlyginimas nuo 650 iki 800 Eur į rankas.

Dėl darbo kreiptis: tel. 8-680 55120.

sodybų tvarkymas, krūmynų išpjovimas, šiukšlių išvežimas. Tel. 8-635 09998.

Stogų, fasadų, trinkelė plovimas, atnaujinimas, dažymas. Tel. 8-631 91211.

CSSS
SENUKAI

ĮRANKIŲ NUOMA

Nuo 5 iki 10 parų -15%

Nuo 11 ir daugiau parų - 30%

Nuomojantis įrankius 5 paras ir ilgiau,
sekmadienio mokestis neskaičiuojamas

☎ 8 650 32 667

📍 Stoties g. 47, Marijampolė

SR
STATYBOS RITMAS

REIKALINGI

PLATAUS PROFILIO STATYBININKAI

Atlyginimas 1 100 eurų neatskaičius mokesčių

Kreiptis:

**Gamyklų g. 3,
Marijampolė
tel. 8 652 50618;
8 343 71450.**

SR
STATYBOS RITMAS

Gamyklų g. 3, Marijampolė
Tel. (8 343) 71450, info@sr.lt

KASAME KŪDRAS ILGASTRĖLIU EKSKAVATORIUMI

Transporto ir statybinių mechanizmų nuoma:

Tel. (8-343) 70482

www.sr.lt

Agurkai

Edita GAVELIENĖ, gydytoja dietologė rekomenduoja agurkus įtraukti į kasdienės mitybos racioną. Agurkuose yra vitaminų K ir C, šiek tiek mineralų: magnio, kalio, mangano, nėra riebalų ir nedaug angliavandenių, todėl jais mėgautis galima net kelis kartus per dieną.

Agurkai yra ypatingai svarbi daržovė ir svorį kontroliuojantiems žmonėms.

Salotų receptas

Reikia: 2 trumpavaisių agurkų; 7 ridikėlių; 4 svogūnų laiškų; 150 g grūdėtos varškės arba tiek pat graikiško jogurto, tepamojo varškės sūrio; 30 g ridikėlių arba saulėgražų daigų, kalendrų, krapų; druskos ir pipirų pagal skonį.

Gaminimas: agurkus ir ridikėlius supjaustykite plokščiais griežinėliais. Svogūnų laiškus supjaustykite 5 mm ilgio gabaliukais. Agurkus, ridikėlius, svogūnų laiškus sudėkite į dubenėlį ir išmaišykite. Paskaninkite druska ir pipirais. Ant viršaus užpilkite grūdėtos varškės ir papuoškite daigais.

Kluonas, tapės ir dirbtuvėmis, ir galerija

Domininka ŽIVELIENĖ, Kazlų Rūdos turizmo ir verslo informacijos centras. Dar neįsukusi į tapytojo Valentino Grigo sodybą Kazliškių kaime supranta, kad čia gyvena meno žmogus. Priešais namus sustatyti mediniai briedžiukai, kiek toliau, ant kalnelio, iš nukritusios šakos išlankstytas dar vienas gyvūnas, o prie namo iškaba su angelu.

„Briedžiukai padaryti anūkei palinksminti. Bet taip ir liko, mes vis pagal sezoną juos papuošiam – tai Kalėdoms, tai Velykoms. Ir praeinantiems smagu – sustoja, fotografuojasi,“ – aiškina menininko žmona Virginija, o Valentinas vedasi tiesiai į kluoną. Čia ir jo dirbtuvės, ir galerija – kluono sienas puošia gausybė menininko darbų. Kai kurie stebina dydžiu.

Prisėdus kavos, iš pradžių pasakoja Virginija: „Valentinas dar visai mažytis atrado senus laikraščius ir anglių, kuriomis visus išpaisė – taip gimė pirmieji kūriniai. Galima tik įsivaizduoti, kaip atrodė vaikas ir aplinka, bet taip pasireiškė pašaukimas.“

Apie vienintelį Jėzaus portretą autorius pasakoja: „Nutapiau grįžęs iš Vilniaus Sausio 13-ąją. Labai man sunku ir skaudu buvo, išliejau tai paveiksle“. Virš jo nutūpusi anūkės pliušinių avelių kolekcija.

Valentinas parodo keletą savo iliustruotų knygelių: poezijos, vaikiškų eilėraščių. Jos atspindi

grafiko, humoristo, komiksų kūrėjo neeilinius gebėjimus.

Čia pat akordeonų kolekcija, elektriniai vargonai – Valentinas dar ir muzikuoja savo malonumui. Jis sako savo sodyboje mielai priima besidominčius jo kūryba.

Šiuo metu su ja galima susipažinti ir Kazlų Rūdos turizmo ir verslo informacijos centre (Atgimimo g. 5).

V. Grigas ir jo darbų galerija

D. Živelienės nuotraukos

Sporto medikas neįgalius žmones vadina išskirtiniais

Birutė PAKĖNAITĖ. „Žmogaus galimybės yra beribės“, – šie žodžiai daugiau nei tik skambia fraze sporto medicinos gydytojui Kęstučiui Linkui tapo pradėjus dirbti su fizine negalia turinčiais atletais. Trisdešimt devynerių medikas 2011-aisiais triūsė sveikatingumo centre Trakuose, kai prieš Londono paralimpines žaidynes į šį centrą atvyko Lietuvos golbolo rinktinė, rutulio stūmikė Irena Perminienė, šuolininkė į tolį Ramunė Adomaitienė.

Darbas su jais medikui buvo nauja patirtis – ir profesinė, ir gyvenimiškoji. Jis stebėjo ir stebėjosi matydamas, kaip prisitaiko šie dviasiskai itin stiprūs žmonės – nors turintys negalią, bet gebantys dažnai daugiau nei niekada su ja nesusidūrusieji.

Atsitiktinė pažintis su paralimpiečiais greitai virto draugyste ir K. Linkus tapo

Lietuvos golbolo rinktinės pagalbininku per 2012 m. Londono paralimpines žaidynes.

„Londone susipažinau ir su dabartiniu šalies paralimpinio komiteto vadovu Mindaugu Biliumi – tada dar tik rutulio stūmiku ir disko metiku, kitais sportininkais“, – pasakojo K. Linkus.

Gal dėl to paralimpiečiams neprireikė ilgai svarstyti, į ką kreiptis, kai pernai liepą, likus vos mėnesiui iki 2020 m. Tokijo žaidynių, netikėtai mirė ilgametis rinktinės kineziterapeutas Remigijus Milevičius.

„Tai buvo trečiosios mano žaidynės: dirbau ne tik paralimpiniam Londone, bet ir per 2016 metų Rio de Žaneiro olimpines žaidynes su Lietuvos irkluočių komanda. Nors ir dėl pandemijos suvaržytame, Tokijuje vis dėlto pamačiau tai, ką norėjau pamatyti. O apskritai į žaidynes vykstu ne ilsėtis – dirbti.

Manau, kad paralimpinei rinktinei atidaviau viską, ką galėjau“, – teigė K. Linkus.

Sporto mediko darbas paralimpinėse žaidynėse – ne vien masažai, pratimai ar vaistai, jei nėra kitos galimybės sumažinti skausmą ar išgydyti. Tai ir nuolatinis bendravimas su žmonėmis, kurie turi vienokią ar kitokią negalią, bet nori būti greičiausi ir pajėgiausi. Atsigulę ant masažo stalo jie pasipasakoja rūpesčius ir pasidalija džiaugsmiais.

„Jei su žmogumi dirbi asmeniškai, jis pasakoja ir apie šeimą, ir apie tai, ką dirba, kaip sekėsi rengtis žaidynėms. Kartais, pasitaiko, sportininkas nerimauja dėl sveikatos ar ko nors baiminasi, tad tenka ir padrašinti. Tas dialogas tarp atleto ir mediko yra nuolatinis. Aš nelaikau savęs psichologu, nes pašnekės yra visiškai natūralus“, – patikino K. Linkus.

Jo pagrindiniai pacientai – mėgėjai sportininkai arba visiškai nesportuojantys žmonės. Atletai su negalia į specialisto kabinetą užsuka ne itin dažnai, todėl K. Linkui pačiam reikėjo rasti būdą, kaip su jais dirbti. Tačiau žingeidus medikas nebijojo bandyti, o į kiekvieną negalią žiūrėjo kaip į tam tikros funkcijos – organizmo dalies specialiosios veiklos – sutrikimą, kurį siekė kuo labiau minimalizuoti ir kompensuoti nesutrikusiomis funkcijomis.

Dirbdamas su paralimpiečiais sporto medikas išmoko į savo darbą žvelgti kūrybiškai. „Pavyzdžiui, neregiui negali parodyti, kaip konkretų pratimą atlikti taisyklingai, tad mokaisi informaciją perduoti kitais būdais. Tai verčia tobuleti. Darbas su turinčiais negalią išplečia mano, kaip sporto medicinos specialisto, profesines ribas. Savo kabinete matau žmones, kurie vienaip ar kitaip yra panašūs, o neįgalius žmones vadinau išskirtiniais“, – aiškino K. Linkus.

Jis neslepia, kad, pradėjęs dirbti su turinčiais negalią, iš pradžių patyrė socialinį šoką, nes iki tol nė nenutuokė, kaip gerai šie atletai prisitaikė gyventi pasaulyje, ku-

riame apie sutrikimų turinčius žmones dar galvojama gerokai per mažai.

Per Londono paralimpines žaidynes K. Linkus negalėjo atplėšti akių nuo įgimtą rankų trumpumą turinčių arba iš viso be šių galūnių esančių vyrų ir moterų, kurie šaukštą ar šakutę laikė tarp kojų pirštų.

Sporto medikas iki šiol žavisi neregiais, kurie, tik spragsėdami rankų pirštais ir klausydami aido garso, geba pereiti pastatą nieku neatsitrenkdamai ar nuvažiuoti iš vieno miesto galo į kitą.

Jų uoslė, o ir kiti pojūčiai tokie išlavinti, kad krūpteli išgirdęs klausimą iš priešingos stalo pusės: „Kas valgo citriną?“

Tie žmonės, nors nieko nemato, prisitaikė gyventi pasaulyje, kuriame įsigalėjo informacinės technologijos. Jie klausosi tinklalaidžių ir audio knygų, ausimis „skaity“ žinutes mobiliajame telefone.

Bendraudamas su paralimpiečiais medikas suprato, kad žmonėms su negalia nereikia užuojautos ir gailėsčio. Jie patys dažnai pasišaipą iš savo negalios, nors K. Linkui iš pradžių tai atrodydavo mažų mažiausiai keista.

K. Linkaus jau nestebina, kad žmogus su negalia lanko sporto klubą ar net užsuka į diskoteką. Jis pažįsta žmogų, kuris klube šokdavo sėdėdamas vežimėlyje. Tačiau yra ir kita medalio pusė, kai patys sportininkai su negalia pradeda per daug sureikšminti savo negalią, baiminasi žvilgsnių ir yra įsitikinę, kad viešumoje minia stebi tik juos.

„Kiti žmonės dažnai nemato to, ką tu pats matai. Čia – kaip paaugliui atrodo, kad spuogus išdygo per pusę veido, nors kiti to spuogo net nepastebi“, – teigė K. Linkus.

Profesinės ir žmogiškumo pamokos, kurias išmoko dirbdamas su paralimpiečiais, pakeitė sporto medicinos gydytojo pasaulėžiūrą. Į viską, kas vyksta jo gyvenime, K. Linkus dabar žvelgia paprasčiau ir žino, kad nėra nieko neįmanoma. Įmanoma viskas, tik reikia labai to norėti.

K. Linkus su dziudo imtynininku Osvaldu Bareikiu, Tokijo paralimpinėse žaidynėse iškovojo bronzos medalį